

Isä ja tytär laskeutuvat tuttuun tapaansa kellarin portaita. Käsi kädessä ja varovasti askelma kerrallaan, ettei pieni tyttö, viisivuotias, kompastuisi. Pahimmassa tapauksessa pitäisi mennä sairaalaan, ja kaupungissa asuvalla perheellä ei ole autoa. Pidemmät matkat he kulkevat julkisilla ja lyhyemmät pyörällä tai kävellen. Äiti toi ekologiset arvot omasta kodistaan, ja isä omaksui ne kuin varkain ilman minkäänlaista vastustusta. Edes peltipurkkien peseminen ja kierrättäminen ei vaikuttanut hänestä mitenkään erikoiselta, vaan kotona ne oltiin yleensä vain ryttätty ja heitetty roskiin. Portaiden puolivälissä on heikko askelma, joka varoitti luonteestaan natisemalla korjausta vaativaan sävyyn. Isä olisi halunnut näyttäytyä maailmalle tee-se-itse-miehenä, mutta todellisuudessa häneltä sujui vain helpoimmat kodin remontoituvuudet ilman suurempia vaikeuksia. Omakotitalon vanhan puulattian hiominen meni kohtuullisesti, mutta autojen välit jäivät irvistämään, kun ei niitä osannut tiivistää tai uskaltanut nostaa lattialautoja ylös. Hyvä siitä tuli, oli helppo vakuutella itselleen. Tuoreen hiontapurun ympäröimänä. Jotain saavuttaneena. Antaa luonnetta, kun ei ole ihan viimeisen päälle. Isompiin hommiin kutsuttiin kuitenkin ammattimies. Ei se isää hävettänyt, mutta kellarin hän halusi laittaa itse. Se saisi olla kotikutoinen, kunhan salaojitus ja sokkeli toimisivat ja rakenne kantaisi. Kelvollinen siitä tulikin. Kellariin on sisustettu pieni työverstaas höyläpenkkeineen ja vannesahoineen. Seinällä roikkui työkaluja, joista suurimman osan kykenisi lähes kuka vain tunnistamaan yleisurrooppalaisista sekatavarakaupoista saataviksi halpaversioiksi. Siellä oli jakoavaimet millikoon mukaan, pienimmästä isoimpaan, rullamitta, hohtimet, kuviosaha ja paljon sellaista, jota isä tuskin tulisi koskaan käyttämään. Mutta se miellytti silmää. Toi mieleen ruumiillisen työn kurinalaisuuden. Joskus hän vielä saisi sanoa tyttärelleen: "Annatko sen kymppimillisen." Totuus kuitenkin oli, etteivät isän käyttötarpeet olleet niin vaativia, että kunnollisempia - saatika kalliimpia - työkaluja olisi tarvittu. Isän taidot riittivät lähinnä lukon löystyneiden ruuvien kiristämiseen tai uuden lampun asentamiseen. Paitsi tietenkin jos kyseessä oli plafondi. Tällaisia aavistuksenkin hankalampia tehtäviä varten isä kutsui taitavamman kaverinsa oluelle, minkä varjolla hän saattoi ehdottaa pientä korjaushommaa. Useimmin kaverit tiesivätkin tämän ja toivat omat työkalunsa mukanaan, sillä isän halpatyökalujen kahvat eivät yleensä kestäneet vähääkään tiukempaan kiinnitetyn ruuvien tai mutterin vääntöä. Eikä isä niitä mielellään lainannutkaan. Ne olivat hänen oman harrastustilansa yksityisiä työvälineitä. Kaikkien mielestä isän päähänpinttymä oli vähintäänkin huvittava, mutta samalla hyväksyttiin, että kaikilla on jokin kiinnostus tai harrastus, josta he ovat omalla tavallaan mustasukkaisia. Isä olisi halunnut hankkia pienen kaasumiilun ja taontavälineet, mutta tila kellarissa ei riittänyt ja laajennusvaraa ei liiemmin ollut. Suunnitelma olisi ollut muutoinkin liian kunnianhimoinen - ja vaarallinen, jos äidiltä olisi kysytty. Huolimatta isän vajavaisista timpurintaidoista kellarin tila oli järkevästi suunniteltu, jopa kodikkaasti; portaiden alapäässä oli lapsuudenkodista tuotu räsymatto, jonka äiti oli antanut ylimääräisenä pois. Vanhoja mattoja kun tuppaa kertymään. Portaiden vieressä nökötti vanha ruskea nahkasohva, jonka isä oli pelastanut naapurin roskalavalta. Sohva oli aiheuttanut ensimmäisen perheriidan koskien kellaria. Isä oli kuitenkin luvannut kantaa itse sohvan, eikä äidin olisi tarvinnut liikahtaa metriäkään asian vuoksi. Äiti oli leppynyt nopeasti ja häntä nauratti, kun isä kiroillen ja karjaldellen yritti saada hieman liian leveää sohva kellarin oviaukosta. Portaat isä selvitti asettamalla sohvan räsymaton päälle ja liu'uttamalla varovasti pitäen kiinni maton yläreunasta. Kun urakka oli valmis, äiti kehui hiestä kihisevää miestä, lämmitti voisilmäpullan ja suukotti nenänpieleen. Poikkeuksena isän askarteluharrastuksen yksityisyyden rajoille oli tytär. Tytär oli ollut mukana isän verstaalla jo pienestä asti, ja isä oli tottunut siihen, että pikkuinen seurasi hänen tekemisiään. Aluksi ei tietenkään seurannut, vaan taaperomaiseen

tapaansa torkkui ja itki nälkäänsä tai likaista vaippaansa. Myöhemmin säikkyi seinälle ripustettuja työkaluja, kun heittivät teriensä varjon seinälle paljaan, johdossa roikkuvan hehkulampun valossa. Isä laittoikin pehmeänkeltaisen varjostimen lampun kylmää valoa pehmentämään sekä hommasi pienemmän jalkalampun nurkkaan. Se oli se valo ja varjo. Kyllä isä tiesi. Pian tytär uskalsikin mennä työkalujen lähelle ja vanhempansa jo koskeakin niihin. Tosin varovasti ja isän katseen alla. Ryppyisestä sairaalassa kähisevää rääkymistä päästelevästä olennosta oli kehittynyt melkoinen tee-se-itse-neiti, josta isä jo kavereille ylpeili. Vannoipa ostavansa työhaalaritkin tytlle. Tai pyytäisi äitiä tekemään, jos ei kaupasta saanut valmiina. Isä ei ollut koskaan oppinut lokeroimaan tyttöjen tai poikien leikkejä. Vaatteetkin olivat olleet tytlle aina sellaiset, jotka sattuivat vanhempia - tai tyttöä itseään - miellyttämään. Viimeinen askelma on suojattu pätkällä paikalleen niitattua kokolattiamattoa. Isä jotenkin kuvitteli, että se pitäisi yläkeran lian ylhäällä ja kellarin lian kellarissa. Tytlle hän esitteli sen taikaporttina. Kertoi pitkät tarinat siitä, miten todellisuus muuttuu, kun portin yli astuu rohkeana. He olivat jopa keksineet taikasanan viimeistä askelmaa, taikaporttia, varten: "Kumpelis kumpelus!" Kellarin läntistä seinää vasten lojuva hahmo nytkähtää hieman, mutta on jo voimaton liikkumaan enempää. Suuremmat eleet ovat muutoinkin sormenvahvuisella kettingillä hillityt, joten näennäinen nytkiminen on sinänsä turhaa. Mitä nyt vanhasta muistista ja kivusta yrittää tempoilla, isä ajatteli. "Eilen otettiin mikä?", isä kysyi. "Kieli otettiin!", tyttö vastasi. Häntä naurattaa vähän, kun muistaa, miten isä oli roikottanut kieltä sormiensa välissä ja ilmoittanut puhuvansa ranskan kieltä ja kiinan kieltä ja suomen kieltä. Oli näyttänyt Kallelle ja kysynyt, oliko tämä kielimiehiä. Kalle. Tytär oli nimen keksinyt perheen vanhan kollikissan mukaan. Se tuntui sopivalta. Isä ottaa työkaluhyllyltä Marttiin puukon, jonka iästä halkeillut kahva kaipaisi kunnostusta. Oikeastaan koko vehkeen voisi heittää mäkeen, sillä teräosakin on jo melkoisilla kolhuilla. Isä on iskenyt siihen vasaralla, kun on halkonut kalikoita ja luuta. Isä viiltää miehen poskea hitaasti lommoisella terällä. Ensimmäinen viilto repii ihon pintaa vain hieman, mutta toinen kerta repii auki marraskeden, orvaskeden ja lopulta suun ohuen limakalvon saaden posken purskahtamaan auki kuin kiuasmakkaran kuoren. Isä kertoo tytllelle mielikuvastaan. Tytär nauraa, osoittaa aukirepsottavaa poskea ja nauraa. "Kepsuttia! Kepsuttia isä!" Se on vitsi. Kun haluaa makkaran tai makaronilaatikon päälle ketsuppia, pitää pyytää kepsuttia. Isä sipaisee verta sormenpäähänsä ja pyyhkäisee siitä viirun nenänvarteensa. Nyt on makkaralla kepsuttia. Pieni tyttö nauraa niin paljon, että on pissata housuunsa. Leviävästä tulehduksesta loimottava kielentynkä vilkkuu kiinni ja auki loksottavien poskihampaiden lomasta. Tylpät poskihampaat ja terävät kulmahampaat ilmeisesti todistavat, että ihminen on sekasyöjä, isä valistaa tytärtään ja kuin varmistaakseen sanomansa tökkää nuppineulan poskihampaan yllä olevaan ikeneen. Nuppineuloja onkin jo kertynyt kehoon melkoinen määrä. Isä ei halua valistaa tai yrittää opettaa liikaa liian aikaisin, mutta ajattelee, josko leikin varjolla jäisi jotain mieleen kouluvuotia varten. Äiti huutaa yläkerrasta leipien olevan valmiit ja kaakaon pian jäähtyvän, jolleivät touhukkaat lopettelisi pian puuhiaan. Touhukkaat. Se on isän mielestä herttainen nimitys.